

Anna Jirásková :ORGANIZACE ASHOKA (Pokus o teoretický pohled na netradiční neziskovou organizaci).

Bakalářská práce, FHS UK, léto 2006

(posudek vedoucího práce)

Když před už několika lety přišla Anna Jirásková s námětem na zpracování bakalářské práce zabývající se mezinárodní neziskovou organizací Ashoka, připadlo mi to jako pozoruhodný námět. Pokud vím, tak předmětem rozboru v bakalářských pracích na FHS není mezinárodní občanská nezisková organizace příliš často.

Dlouho ale nebylo jasné, jak s tímto tématem A. Jirásková naloží, protože dlouho nebyl patrný žádný výsledek její práce. Ale to, s čím na konzultace přicházela, bylo nadále zajímavé. Protože se postupně ukazovalo stále zřetelněji, že Ashoka je zvláštní nezisková organizace. Ona totiž je sice založena na neziskovém principu, ale podporuje především podnikatelské aktivity, které musejí být ziskové. A přitom svými výsledky musejí zakládat změny v sociálních oblastech života společností v jednotlivých státech, někdy i za hranicemi států a podporovat solidaritu a soudržnost. Nezisková organizace, která shromažďuje a obhospodařuje finanční prostředky z celého světa za účelem podpory podnikatelských aktivit spíše v ziskovém sektoru, ale měnícím třeba i pravidla, která se přímo týkají trhu a s velkými důsledky pro neziskový sektor a sociální služby...

Zdálo se, že jde o organizaci, která sice patří do neziskového občanského sektoru svým vznikem, ale svými důsledky pozměňuje i další oblasti života společnosti, vlastně přímo zasahující za hranice neziskové sféry, do státních i tržních vztahů. Ne, že by se toto působení neziskových organizací nepředpokládalo, ale přímé zacílení tímto směrem, které dokonce zasahuje přes hranice států, to není obvyklé.

Tento zvláštní charakter organizace Ashoka byl vlastně důvodem pro to, že jsem převzal vedení bakalářské práce Anny Jiráskové. A to přesto, že jsem A. Jiráskovou neznal z výuky a ani analýza těchto organizací není přímo v centru mých odborných zájmů.

Když se pozvolna blížil termín odevzdání práce, ukázalo se, že A. Jirásková není příliš vybavená pro to, aby mohla svou analýzu začlenit do nějakých obecnějších teoretických či metodologických souvislostí. Ostatně i to, jak vznikala její zájem – bylo to podobné, jako u mne, totiž: překvapení nad tím, jak je Ashoka tak trochu mimo zařaditelné hranice neziskového či ziskového sektoru a zvědavost, jak to vlastně funguje – nevedlo k prohlubování teoretických východisek, ale spíše k rozšiřování obecných teoretických otázek, které z rozboru organizace Ashoka vyplývaly.

A tak jsme se rozhodli, že obrátíme obvyklý postup zpracování bakalářské práce. Totiž, že nejprve půjde o rozbor činnosti dané organizace a teprve z něj se pokusí autorka vyvozovat otázky, které míří do obecných teoretických souvislostí. S tím, že by tyto otázky mohly později sloužit jako východiska pro další analýzy a tak i specifikaci teoretických souvislostí. Třeba i pro zpřesnění obecnějších východisek výzkumu.

Šlo o riskantní operaci, ale za daných okolností asi žádná jiná nebyla možná. Tedy taková, která by v daném času a s daným stupněm rozpracování tématu mohla vůbec zasadit zkoumané téma do obecnějších teoretických souvislostí. Riziko, jak se ukázalo, bylo o to větší, že se postupně prokazovalo, že Anna Jirásková se v obecných souvislostech tématu orientuje jen v základních souvislostech. Na druhé straně seznámení s některými prameny pro ni bylo zdrojem zájmu, který se, možná, později zúročí.

Vznikla tak zvláštní práce. Práce, která ve své druhé části nabízí mnoho terčů pro sestřelení autorky. Protože teoretické souvislosti jsou natolik široké a bohaté, nabízejí tolik variant, že na ně nelze v celku odpovědět a tudíž v nich vždycky budou nedostatky. A je v nich navíc (a logicky, vzhledem k šíři možných souvislostí) i mnoho zjednodušení a nepřesností. Na druhé straně ale jde o práci, která se přece jen snaží dovést analýzu jednoho zajímavého tématu z oblasti občanského sektoru do souvislostí, které ne vždy bývají právě s touto analýzou spojovány: kolik už bylo i magisterských prací, které se zastavily jen a jen u popisu činnosti dané organizace či několika organizací, bez toho, že by se jen dotkly obecnějších analýz a teoretických souvislostí tématu. A za teoretickou analýzu považují přepis zákonných norem charakterizujících některou z částí neziskového sektoru...

Myslím, že cenné ve druhé části je především to, že autorka otevřela tři témata, která z rozboru Ashoky dosahují až do obecnějších souvislostí. Totiž samotný fakt poukázání na tuto organizaci jako: – neziskovou organizaci fungující na tržních principech; - nositele tématu sociálního podnikatele, které v sobě spojuje soutěživost i solidaritu; - a organizaci, která specifikuje globální dopady prostřednictvím místních, regionálně založených aktivit. Vnitřní obsahy argumentů uvnitř těchto titulů mohou být předmětem kritiky, avšak to, že napomáhají ukotvení uvedených témat je, podle mého názoru - přes všechny oprávněné námitky - cenné. Možná přesnější a obsažnější teoretická argumentace než ve druhé části je v poznámkách pod čarou v části první. Tam, kde autorka odkazuje na pojetí občanského sektoru, občanské společnosti a souvisejících pojmů, s nimiž pracuje.

Považuji práci A. Jiráskové za přijatelnou pro obhajobu. I když uvedla spíš jen náznaky teoretických souvislostí zpracovávaného tématu, nejde pouze o práci popisnou. Navíc na téma, které není u nás příliš známé. Doporučuji jí přiznat 25 kreditů.

Libor Prudký
FHS UK

Praha, 8. 6. 2006